

**НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ
FACTORS OF ENHANCEMENT OF UKRAINE'S INTERNATIONAL
COMPETITIVENESS**

Анотація. Визначено, що рейтингові системи оцінювання міжнародної конкурентоспроможності країни використовуються переважно двома конкуруючими групами дослідників – Всесвітнім економічним форумом та Міжнародним інститутом менеджменту та розвитку. Проведено оцінку рівня конкурентоспроможності України у динаміці за двома індексами міжнародної конкурентоспроможності. Визначено рівень конкуренто-спроможності України за індексом глобальної конкуренто-спроможності та конкурентоспроможності країн світу. Зроблено висновок, що позиції України в рейтингу за індексом глобальної конкуренто-спроможності стабілізувалися порівняно з кризовим періодом. Визначено напрямки підвищення конкурентоспроможності України: макроекономічна стабільність, впровадження інновацій, розвиток фінансового ринку та ділових операцій.

Ключові слова: конкурентоспроможність країни, індекс глобальної конкуренції, підвищення конкуренто-спроможності України.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку глобалізаційного простору питання формування та підтримки національної конкурентоспроможності стоїть особливо гостро. Стрімкий розвиток прогресивних технологій сприяє тому, що основним чинником постають

інновації, а міжнародна економічна інтеграція охоплює складові розробки, фінансування, виробництва та поширення інновацій. Тому проведення дослідження конкурентних позицій саме на рівні країни є наразі особливо актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням визначення, оцінювання та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки приділяють увагу багато науковців, зокрема, М. Портер, Дж. Сакс, які в своїх працях окреслили основи національної конкурентоздатності, створивши необхідну теоретичну базу. Серед провідних вітчизняних досліджень даного питання слід згадати роботи Л. Антонюка, Я. Жаліло, Б. Квасюка, А. Мельника, В. Базилевича тощо, в яких здійснено розгорнутий аналіз чинників та запропоновані, обґрунтовані різні підходи до визначення складових забезпечення конкурентоспроможності. Не зважаючи на широкий спектр розкритих теоретичних та методологічних аспектів, залишається недостатнім опрацювання питання визначення чинників впливу на міжнародну конкурентоспроможність України у сучасних умовах господарювання.

Вирішення невиділених раніше частин загальної проблематики. Тому актуальною на даний момент є проблема дослідження чинників впливу на міжнародну конкурентоспроможність України та розроблення рекомендацій щодо підвищення його рівня у найближчі роки.

Метою статті є з'ясування рівня міжнародної конкурентоспроможності України та визначення напрямків щодо його підвищення.

Виклад основного матеріалу. Для оцінки ефективності функціонування національних економік як частини світового господарства принципове значення мають якісна та кількісна характеристики їхньої конкурентоспроможності. Рейтингові системи оцінювання міжнародної конкурентоспроможності країни використовуються переважно двома

конкуруючими групами дослідників – Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ), який щорічного готує на видає Глобальний звіт про конкурентоспроможність (The Global Competitiveness Report) і Міжнародним інститутом менеджменту та розвитку (MIMR, Лозанна), який опрацьовує та видає «Щорічник світової конкурентоспроможності» (The World Competitiveness Yearbook). Основна спрямованість індексу глобальної конкуренції (ІГК) націлена на визначення потенціалу економічного росту країн у довго- та середньостроковій перспективі враховуючи їх рівень розвитку. За своєю суттю ІГК представляє унікальний засіб об'єктивного оцінювання особливостей розвитку економіки країн та визначення напрямків необхідних реформ, впровадження яких дасть можливість підвищити рівень держави відносно попереднього року. З 2018 року змінилась методика розрахунку ІГК, тепер підсумкові оцінки в балах для країни присвоюються в межах інтервалу від 0 до 100, причому оцінка «100» відповідає першому місцю у світі . Як представлено у таблиці 1, значення ІГК України за новою методикою дорівнює 57 балів зі 100 можливих,

Таблиця 1

Динаміка інтегрованих індексів міжнародної конкурентоспроможності України за 2016-2018 рр.

Інтегровані міжнародні індекси конкурентоспроможності	Роки					
	2016		2017		2018	
	Індекс	Позиція	Індекс	Позиція	Індекс	Позиція
Індекс конкурентоспроможності країн світу (WCY) -IMD	46.51	60/61	56.13	59/63	56.763	60/63
Індекс глобальної конкурентоспроможності (WEF) - ІГК	4.0	85/138	4.11	81/137	57.0	83/140

Джерело: складено автором за даними: [1; 2; 3; 4]

Індекс глобальної конкурентоспроможності (ІГК) України у 2016 р. становив 4,0 бала із 7 можливих, за яким країна посіла 85 місце в рейтингу 138 країнах світу. За період оцінки діяльності у 2017–2018рр. Україна

зайняла 83 місце. Можна зробити висновок, що позиції України в рейтингу конкурентоспроможності за ІГК стабілізувалися порівняно з кризовим періодом (у 2014-2015рр.) – з 79 місця до 83-85 місця протягом періоду 2016-2018рр.

Задля уможливлення визначення напрямків щодо підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності України на рисунку 1 побудована діаграма складових міжнародної конкурентоспроможності України за 2016-2018рр, за елементами розрахунку ІГК, побудована за результатами аналізу «Global Competitiveness Report» за 2015-2018рр.[2,3,4].

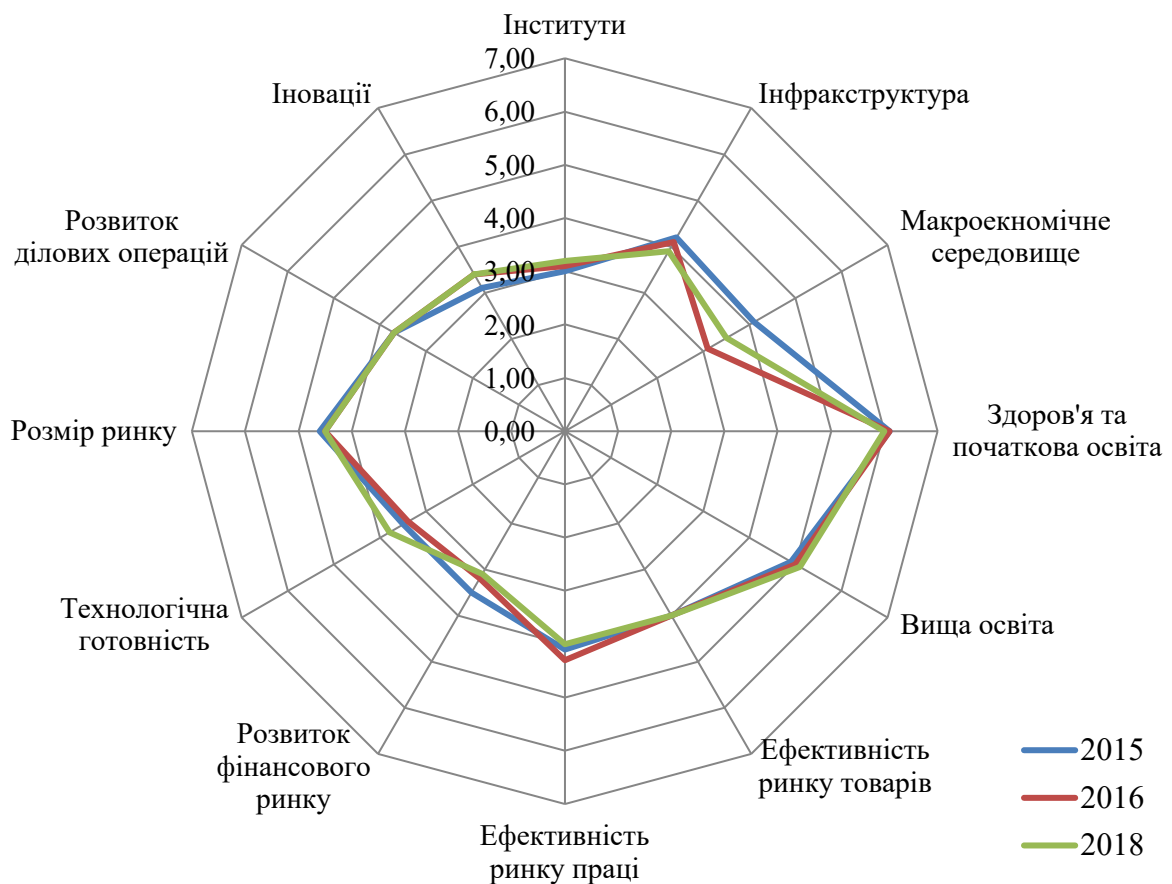

Рис. 1. Діаграма складових міжнародної конкурентоспроможності України за 2015-2018 рр., за елементами розрахунку ІГК

Джерело: побудовано автором на основі аналізу [2; 3; 4]

Аналіз діаграми надає можливість скласти уяву про стан економіки

України порівняно зі шкалою та іншими країнами. Так, найслабшими виявились позиції України у 2015 році за критеріями «Технологічна готовність», «Розвиток ділових операцій», «Інновації» та «Інститути». Сильні позиції України наявні за критерієм «Здоров'я та початкова школа» (6 з 7 балів), а також «Вища освіта» (5 з 7 балів), «Розмір ринку» - 4,5 з 7 балів. За критерієм «Макроекономічне середовище» у 2015 році – була середня оцінка – 4 з 7 балів. Як бачимо, за 2016 рік відбулось погіршення стану за критеріями «Макроекономічне середовище» та «Технологічна готовність». За результатами діяльності у 2017-2018рр. оцінки «Макроекономічного становища» дещо покращились (до 3,5 з 7 балів), оцінка по критерію «Інновації» зросла до 3 з 7 балів.

Висновки і пропозиції. Проведена оцінка рівня міжнародної конкурентоспроможності України за індексом глобальної конкурентоспроможності дала можливість визначити напрямки її підвищення: країні необхідна макроекономічна стабільність, доцільно прискорити впровадження інновацій, забезпечити розвиток фінансового ринку, інститутів та ділових операцій.

Література

1. The World Competitiveness Yearbook. URL: <https://www.imd.org/wcc/products/eshop-products-overview/>
2. The Global Competitiveness Report 2015-2016, World Economic Forum (WEF), 2016. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2015-2016-1>.
3. The Global Competitiveness Report 2016-2017, World Economic Forum (WEF), 2017. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>.
4. The Global Competitiveness Report 2017-2018, World Economic Forum (WEF), 2018. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018-1>.